

**Праграма ўступнага выпрабавання
па музычных спецыяльнасцях**

**I. Агульныя палажэнні, парадак прыёму, арганізацыя і правядзенне
ўступнага выпрабавання**

Установы адукацыі ажыццяўляюць падрыхтоўку кадраў па наступных музычных спецыяльнасцях:

<i>Шыфр</i>	<i>Спецыяльнасць, напрамак спецыяльнасці, спецыялізацыя</i>	<i>Кваліфікацыя</i>
16 01 МАСТАЦТВА МУЗЫЧНАЕ		
2-16 01 02 Дырыжыраванне (па напрамках)		
<i>2-16 01 02-02</i>	<i>Дырыжыраванне (акадэмічны хор)</i>	<i>Кіраўнік творчага калектыву. Артыст. Настаўнік.</i>
<i>2-16 01 02-03</i>	<i>Дырыжыраванне (народны хор)</i>	<i>Кіраўнік творчага калектыву. Артыст. Настаўнік.</i>
2-16 01 10 Спевы (па напрамках)		
<i>2-16 01 10-01</i>	<i>Спевы (акадэмічныя)</i>	<i>Артыст хору, ансамбля. Кіраўнік вакальнай студыі.</i>
2-16 01 31 Інструментальнае выканальніцтва (па напрамках)		
<i>2-16 01 31-01</i>	<i>Інструментальнае выканальніцтва (фартэпіяна)</i>	<i>Артыст аркестра, ансамбля. Канцэртмайстар. Настаўнік.</i>
<i>2-16 01 31-02</i>	<i>Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструмен- ты (па відах інструментаў))</i>	<i>Артыст. Кіраўнік творчага калектыву. Настаўнік.</i>
<i>2-16 01 31-04</i>	<i>Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты (па відах інструментаў))</i>	<i>Артыст. Кіраўнік творчага калектыву. Настаўнік.</i>
<i>2-16 01 31-05</i>	<i>Інструментальнае выканальніцтва (інструменты народнага аркестра (па відах інструментаў))</i>	<i>Артыст. Кіраўнік творчага калектыву. Настаўнік.</i>
21 04 КУЛЬТУРАЗНАЎЧЫЯ НАВУКІ		
<i>2-21 04 31</i>	<i>Музыказнаўства</i>	<i>Настаўнік.</i>

Да пачатку ўступных выпрабаванняў прыёмная камісія ўстановы адукацыі праводзіць гутарку (праслухоўванне, прагляд) з кожным абітурыентам, каб вызначыць мэтазгоднасць яго ўдзелу ў конкурсе сярод паступаючых.

Уступнае выпрабаванне па спецыяльнасці праводзіцца па наступных этапах:

- выкананне праграмы (акрамя паступаючых на спецыяльнасць “Музыказнаўства”);

- сальфеджыю (пісьмова і вусна);

- музычная літаратура (для паступаючых на спецыяльнасць “Музыказнаўства”).

Кожны з этапаў уступнага выпрабавання па спецыяльнасці ацэньваецца асобна. Адзнакі "0", "1", "2" па адным з этапаў з'яўляюцца недапушчальнымі для далейшага конкурснага ўдзелу.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці “*Спевы (акадэмічныя)*”^{**} праходзяць праверку музычна-слыхавых даных.

I. Змест уступнага выпрабавання

ВЫКАНАННЕ ПРАГРАМЫ

2-16 01 02 Дырыжыраванне (па напрамках)^{}**

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці “*Дырыжыраванне (акадэмічны хор)*” павінны:

- праспяваць песню (акапэльна) і раманс (з асабістым суправаджэннем);
- прачытаць з ліста на фартэпіяна двухрадковую партытуру;
- прасальфеджыраваць з тактыраваннем харавыя партыі;
- прачытаць на памяць верш ці ўрывак з мастацкай прозы;
- прадэманстраваць узровень слыхавой культуры, музычнай памяці і рытму;
- выканаць на фартэпіяна эцюд, паліфанічны твор, п’есу.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці “*Дырыжыраванне (народны хор)*” павінны:

- праспяваць не менш за дзве народныя песні (адна з іх на беларускай мове без суправаджэння);
- прачытаць на памяць верш ці ўрывак з мастацкай прозы;
- прадэманстраваць узровень слыхавой культуры, музычнай памяці і рытму;
- выканаць дзве п’есы на інструменце (на выбар абітурыента).

*Да ўступнага выпрабавання па напрамку спецыяльнасці «*Спевы (акадэмічныя)*» дапускаюцца асобы, якім споўнілася 18 гадоў. На гэтую спецыяльнасць могуць прымацца асобы, якія не маюць музычнай падрыхтоўкі.

**Усе паступаючыя на спецыяльнасць “*Дырыжыраванне (па напрамках)*” да здачы ўступных выпрабаванняў праходзяць медыцынскі агляд урача-фаніятара.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Спевы (акадэмічныя)”*** павінны мець неабходныя вакальныя і музычныя здольнасці, сфарміраваны здаровы галасавы апарат, музычны слых, пачуццё рытму, музычную памяць.

У абітурыентаў не павінна быць устойлівых дэфектаў мовы, а таксама фізічных недахопаў, якія будуць перашкаджаць прафесійнай працы.

Паступаючыя павінны:

- выканаць на памяць два творы беларускіх, рускіх, заходніх кампазітараў (песню, раманс, лёгкую арыю);
- выканаць на памяць верш, байку ці частку з мастацкай прозы;
- прадэманстраваць узровень слыхавой культуры, музычнай памяці і рытму.

2-16 01 31 Інструментальнае выканальніцтва (па напрамках)

2-16 01 31-01 Інструментальнае выканальніцтва (фартэпіяна)

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (фартэпіяна)”** павінны выканаць:

- поліфанічны твор трохгалоснага складу (у арыгінале);
- твор буйной формы;
- два эцюды на розныя віды тэхнікі;
- п’есу кантыленага характару.

2-16 01 31-02 Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (па відах інструментаў))

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (скрыпка))”** павінны выканаць:

- дзве трохактаўныя гамы (мажорную і мінорную) умераным рухам (4, 8, 12 і 24 гукі *legato*) і арпеджыю (3, 9 гукаў *legato*);
- мажорныя і мінорныя гамы ў тэрцыю, сексту і актаву ў межах першых трох пазіцый (1 і 2 інтэрвалы на адзін рух смычка) ва ўмераным руху;
- два эцюды на розныя віды тэхнікі;
- твор буйной формы;
- п’есу (пажадана віртуознага характару).

*Усе паступаючыя на спецыяльнасць па напрамку **“Спевы (акадэмічныя)”** да здачы ўступных выпрабаванняў праходзяць медыцынскі агляд урача-фаніятара.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (альт))”** павінны выканаць:

- дзве трохактаўныя гамы (мажорную і мінорную) умераным рухам (4, 8, 12 і 24 гукі *legato*) і арпеджыю (3, 9 гукаў *legato*);
- мажорныя і мінорныя гамы ў тэрцыю, сексту і актаву ў межах першых трох пазіцый (1 і 2 інтэрвалы на адзін рух смычка) ва ўмераным руху;
- два эцюды на розныя віды тэхнікі;
- твор буйной формы;
- п’есу (пажадана віртуознага характару).

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (віяланчэль))”** павінны выканаць:

- дзве трохактаўныя гамы (мажорную і мінорную) умераным рухам (4, 8, 16 гукаў *legato*) і арпеджыю ўмераным рухам;
- мажорныя і мінорныя гамы ў тэрцыю, сексту і актаву (1 і 2 інтэрвалы на адзін рух смычка) умераным рухам;
- два эцюды на розныя віды тэхнікі;
- твор буйной формы;
- п’есу.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (кантрабас))”** павінны выканаць:

- гаму;
- эцюд;
- дзве рознахарактарныя п’есы ці нескладаны твор буйной формы.

2-16 01 31-04 Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты (на відах інструментаў))

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты (флейта, габой, кларнет, фагот, саксафон, валторна, труба, трамбон, барытон, туба))”** павінны выканаць:

- дзве гамы (мажорную і мінорную) да 4-х знакаў пры ключы *staccato* і *legato* ўмераным рухам, арпеджыю;
- эцюд;
- дзве п’есы (у тым ліку кантыленага характару) ці часткі цыклічнага твора.

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты (ударныя інструменты))”** павінны выканаць:

на ксілафоне:

- дзве гамы (мажорную і мінорную) да 4-х знакаў пры ключы ўмераным рухам, арпеджыю;

- эцюд;
- дзве п’есы ці часткі цыклічнага твора;
на малым барабане:
- рытмічныя фігуры (“двойкі”, “тройкі”), рытмічныя камбінацыі;
- два эцюды.

2-16 01 31-05 Інструментальнае выканальніцтва (інструменты народнага аркестра (на відах інструментаў))

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (інструменты народнага аркестра (гітара класічная, балалайка, домра, мандаліна, цымбалы))”** павінны выканаць:

- дзве гамы (мажорную і мінорную) у дзве актавы і арпеджыю ўмераным рухам;
- эцюд;
- два рознахарактарныя творы (у тым ліку буйной формы).

Паступаючыя па напрамку спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (інструменты народнага аркестра (баян, акардэон))”** павінны выканаць:

- дзве гамы (мажорную і мінорную) у 3–4 актавы штрыхамі і штрыхавымі варыянтамі, арпеджыю;
- эцюд;
- поліфанічны твор;
- твор буйной формы;
- п’есу на інструменце з выбарнай клавіятурай;
- п’есу віртуознага характару ці апрацоўку народнага твора.

САЛЬФЕДЖЫЮ

Патрабаванні да ўступнага выпрабавання ўстанаўліваюцца ў суадносінах з тыпавымі вучэбнымі праграмамі па вучэбным прадмеце “Сальфеджыю” дзіцячых школ мастацтваў.

Паступаючыя па напрамках спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (фартэпіяна)”, “Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (скрыпка, альт, віяланчэль))”, “Дырыжыраванне (акадэмічны хор)”** павінны:

1. Напісаць аднагалосны дыктант на працягу 25 хвілін у аб’ёме 8 тактаў у мажорных ці мінорных танальнасцях з нескладаным рытмам і храматызмамі (памеры: 2/4, 3/4, 4/4; дыктуецца 10 разоў). Рытмічныя цяжкасці: сінкопы, трыёлі, ноты з кропкай, шаснаццатая.
2. Праспяваць гаму да 4-х знакаў: мажорную (натуральную, гарманічную) і мінорную (натуральную, гарманічную і меладычную).
3. Праспяваць у танальнасці:
 - ступені;

- інтэрвалы з вырашэннем (характэрныя, трытоны);
 - акорды (трохгуччы галоўных ступеняў і іх ператварэнні, дамінантсептакорд і яго ператварэнні з вырашэннем, паменшаны септакорд VII ступені і малы септакорд VII з вырашэннем, септакорд II ступені).
4. Праспяваць ад гуку ўверх і ўніз асобныя інтэрвалы і акорды (указаныя ў п. 3); септакорды VII і II ступені – толькі ўверх; павялічанае і паменшанае трохгуччы – уверх і ўніз з вырашэннем.
 5. Вызначыць на слых:
 - інтэрвалы і акорды ад гуку (адпаведна п. 3);
 - інтэрвалы і акорды ў танальнасці, асобна і ў паслядоўнасці (4–6 інтэрвалаў, 3–4 акорды).
 6. Праспяваць з ліста незнаёмую мелодыю з тактыраваннем (дырыжыраваннем) у памерах 2/4, 3/4, 4/4 (меладычныя і рытмічныя цяжкасці – адпаведна дыктанту).

Паступаючыя па напрамках спецыяльнасці **“Інструментальнае выканальніцтва (інструменты народнага аркестра (баян, акардэон, гітара класічная, балалайка, домра, мандаліна, цымбалы))”, “Дырыжыраванне (народны хор)”** павінны:

1. Напісаць аднагалосны дыктант на працягу 25–30 хвілін у аб’ёме 8 тактаў, дыятанічны, у натуральным, гарманічным мажоры ці ў адным з відаў мінору; памеры: 2/4, 3/4, 4/4; дыктуецца 10 разоў. Рытмічныя цяжкасці: чвэрць з кропкай і восьмая, шаснаццатая, пункцірны рытм, трыэль, сінкопы.
2. Праспяваць гаму: мажорную (натуральны від), мінорную (віды – натуральны, гарманічны, меладычны) да 4-х знакаў пры ключы.
3. Праспяваць у танальнасці:
 - ступені;
 - інтэрвалы з вырашэннем (дыятанічныя, характэрныя: павялічаная секунда, паменшаная септыма, павялічаная квінта, паменшаная кварта; трытоны паміж IV – VII ступенямі гарманічнага мінору);
 - акорды (трохгуччы галоўных ступеняў і іх ператварэнні, дамінантсептакорд і яго ператварэнні з вырашэннем, павялічанае і паменшанае трохгуччы з вырашэннем).
4. Праспяваць ад гуку ўверх асобныя інтэрвалы і акорды, указаныя ў п. 3.
5. Вызначыць на слых:
 - інтэрвалы, акорды ў танальнасці, асобна і ў паслядоўнасці (3–4 інтэрвалы, 3–4 акорды);
 - інтэрвалы і акорды ад гуку (у адпаведнасці з п. 3).
6. Праспяваць незнаёмую мелодыю з ліста з тактыраваннем (дырыжыраваннем) у танальнасці да 2-х знакаў (меладычныя і рытмічныя цяжкасці – адпаведна дыктанту).

Паступаючыя па напрамках спецыяльнасці “*Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя струнна-смычковыя інструменты (кантрабас))*”, “*Інструментальнае выканальніцтва (аркестравыя духавыя і ўдарныя інструменты (флейта, габой, кларнет, фягот, валторна, труба, трамбон, туба, ударныя інструменты))*” павінны:

1. Напісаць аднагалосны дыктант на працягу 30 хвілін у аб’ёме 8 тактаў, дыятанічны, у натуральным мажоры ці ў адным з відаў мінору; памеры 2/4, 3/4; дыктуецца 10 разоў. Рытмічныя цяжкасці: чвэрць з кропкай і восьмая, шаснаццатая, пункцірны рытм.
2. Праспяваць гаму: мажорную (натуральны від), мінорную (віды – натуральны, гарманічны, меладычны) да 4-х знакаў у ключы.
3. Праспяваць у танальнасці:
 - ступені;
 - павялічаную секунду, паменшаную септэму, трытоны з вырашэннем;
 - акорды (трохгуччы галоўных ступеняў і іх ператварэнні, дамінантсептакорд і яго ператварэнні з вырашэннем).
4. Праспяваць ад гуку ўверх асобныя інтэрвалы і акорды, указаныя ў п. 3.
5. Вызначыць на слых:
 - інтэрвалы, акорды ад гуку (у адпаведнасці п. 3);
 - інтэрвалы і акорды ў танальнасці, асобна і ў паслядоўнасці (3–4 інтэрвалы, 2–3 акорды).
6. Праспяваць з ліста незнаёмую мелодыю з тактыраваннем (дырыжыраваннем) у танальнасці да 2-х знакаў (меладычныя і рытмічныя цяжкасці – адпаведна дыктанту).

2-21 04 31 Музыказнаўства

Паступаючыя на спецыяльнасць “*Музыказнаўства*” здаюць уступнае выпрабаванне па двух этапах: сальфеджыю (пісьмовым і вусным) і музычнай літаратуры*.

Па **сальфеджыю** паступаючыя павінны:

1. Напісаць аднагалосны дыктант у аб’ёме 8–10 тактаў, які ўключае ў меладычны малюнак: скачкі, храматызмы, розныя рытмічныя складанасці (сінкопы, пункцірны рытм, трыёлі).
2. Праспяваць у танальнасці (да 6-і знакаў пры ключы):
 - гамы;
 - простыя дыятанічныя інтэрвалы; трытоны, характэрныя інтэрвалы з вырашэннем;
 - трохгуччы мажорныя і мінорныя, павялічанае і паменшанае трохгуччы з вырашэннем;

* Патрабаванні да ўступнага выпрабавання ўстанаўліваюцца ў суадносінах з тыпавымі вучэбнымі праграмамі па вучэбных прадметах “Сальфеджыю” і “Музычная літаратура” дзіцячых школ мастацтваў.

- дамінантсептакорд і яго ператварэнні; септакорды II ступені, уводны з вырашэннем;
 - паслядоўнасці акордаў і інтэрвалаў з прасцейшымі адхіленнямі ў роднаснях танальнасці;
- ад гуку:*
- простыя інтэрвалы;
 - трохгуччы мажорныя і мінорныя з ператварэннямі;
 - дамінантсептакорд і яго ператварэнні; септакорды II ступені, уводны з вырашэннем;
 - павялічанае і паменшанае трохгуччы – з вызначэннем танальнасці і вырашэннем.

3. Прачытаць з ліста аднагалосныя мелодыі з храматызмамі і мадуляцыямі ў роднаснях танальнасці.

4. Зрабіць пісьмова:

- слыхавы аналіз інтэрвалаў і акордаў, узятых ізалювана, а таксама ў паслядоўнасцях;
- прыклад на транспазіцыю;
- пабудову інтэрвалаў і акордаў ад зададзенага гуку і ў танальнасці;
- рытмічную групоўку;
- пабудову храматычнай гамы (мажорнай і мінорнай).

Час напісання 45 хвілін.

Па **музычнай літаратуры** паступаючыя павінны:

- напісаць музычную віктарыну (1–12 урыўкаў з пройдзеных твораў);
- расказаць аб творчым шляху кампазітара;
- зрабіць разбор музычнага твора.

Паступаючыя павінны паказаць сваю эрудыцыю ў галіне культуры і мастацтва, разбірацца ў асноўных гістарычных падзеях.